

Szczepan Czarnecki

Republika Czeska – zaufanie do rządu i partii politycznych

Pół roku od objęcia władzy w Republice Czeskiej złożony z pięciu partii koalicyjnych rząd Petra Fiali (ODS) cieszy się zaufaniem społecznym jedynie 28% obywateli. Wynik ten przedstawia najniższe zaufanie dla rządu od marca 2021 r., kiedy w państwie obowiązywało szereg obostrzeń związanych z pandemią COVID-19, a władzę sprawował koalicyjny gabinet byłego premiera Andreja Babiša (ANO). Niskie zaufanie do rządu przekłada się również na spadek poparcia dla większości partii koalicyjnych. Według aktualnych analiz poparcie dla ODS, największej partii koalicji rządowej, osiągnęło w lipcu br. poziom 16,1%, tj. o 11% niższy aniżeli w ubiegłorocznych wyborach parlamentarnych. Równocześnie największym, bo 29-procentowym poparciem wśród obywateli cieszy się partia ANO.

Zaufanie do rządu. Według badań agencji CVVM zaufanie obywateli Republiki Czeskiej do instytucji rządu, prezydenta oraz obu izb parlamentu jest obecnie na najniższym poziomie od dwóch lat. Zaufanie do rządu potwierdza jedynie 28% obywateli państwa (spadek o 7% od kwietnia br.) – i jest to najniższy wynik od marca 2021 r., kiedy w państwie obowiązywało szereg restrykcji związanych z czwartą falą pandemii COVID-19. Równocześnie 68% obywateli Czech wyraziło brak zaufania do obecnego rządu. Z przeprowadzonych analiz wynika, że większe zaufanie dla gabinetu P. Fiali deklarują osoby w wieku od 15 do 29 lat, osoby z wyższym wykształceniem, osoby zamieszkałe w większych ośrodkach miejskich, szczególnie w Pradze oraz w kraju środkowoczeskim, a także studenci, samozatrudnieni i przedsiębiorcy oraz specjaliści wyższego szczebla. Równocześnie badanie wykazało relatywnie niższy poziom zaufania dla rządu wśród osób powyżej 55 roku życia, osób z wykształceniem średnim lub bez matury, emerytów, pracowników niewykwalifikowanych, w szczególności mieszkańców krajów pardubickiego, hradeckiego, morawsko-śląskiego i Wysoczyńy.

Niskie zaufanie do instytucji. W analizowanym okresie poziom zaufania społecznego wobec instytucji prezydenta oraz parlamentu był niski. Na takim samym poziomie, tj. 28%, utrzymuje się zaufanie społeczne wobec prezydenta Republiki Czeskiej, co stanowi blisko 10-procentowy spadek względem analiz sprzed trzech miesięcy. Równocześnie największym zaufaniem społecznym obywateli Czech cieszy się Senat, któremu ufa obecnie około 32% badanych. Według analiz CVVM zaufanie do Senatu również zmieniło się w porównaniu z danymi z wiosny, spadając o 1 punkt procentowy. W przeprowadzonych analizach najniższy poziom zaufania społecznego (26%) uzyskała Niższa Izba Parlamentu Republiki Czeskiej. Zdecydowanie wyższy poziom zaufania społecznego w Republice Czeskiej notują samorządowcy. W badanym okresie 62% respondentów wyraziło zaufanie do burmistrzów. Nieco niższym poziomem zaufania, ok. 40-procentowym, obdarzono władze regionalne. W porównaniu z badaniem wiosennym władze samorządowe osiągnęły wyniki nieznacznie niższe – o 1-4 punkty procentowe.

Wzrost poparcia dla opozycji. Spadek poparcia dla rządu ma widoczny związek ze zmianami poparcia dla partii politycznych obecnych na czeskiej scenie politycznej. Z analiz agencji Median przeprowadzonych w czerwcu br. wynika, że najwyższym, 29-procentowym poparciem obywateli Republiki Czeskiej cieszy się partia ANO Andreja Babiša. Równocześnie, gdyby ANO otrzymało głosy od wszystkich wyborców, którzy nie wykluczyli udziału w wyborach, otrzymałoby 34,8% głosów. Byłby to znacznie wyższy wynik, aniżeli ten, który partia osiągnęła w wyborach parlamentarnych w październiku 2021 r. Wówczas ugrupowanie byłego premiera uzyskało 27,12% głosów. Wzrost notuje również populistyczna partia SPD Tomia Okamury, która w obecnych badaniach uzyskuje 12,5% poparcia (+1% w porównaniu z majem br.). Wynik ten wskazuje na blisko 3% większe poparcie, aniżeli to, które partia miała w ubiegłorocznych wyborach.

Poparcie dla rządowej koalicji. W przypadku, gdyby wybory parlamentarne odbywały się w lipcu br., największa partia koalicyjna – ODS premiera Petra Fiali – otrzymałaby jedynie 16,1% głosów. Wynik ten stanowi półprocentowy spadek względem badań z maja br. 5,2% poparcia uzyskałaby tworząca rządową koalicję partia TOP-09, zaś 4,6% kolejny koalicjant – KDU-ČSL. Wszystkie trzy partie tworzyły w wyborach parlamentarnych centroprawicową koalicję wyborczą SPOLU, która w październiku 2021 r. uzyskała 27,79% poparcia. Aktualne wyniki wskazują przy tym na blisko 2-procentowy spadek poparcia dla koalicji. Jednak badania prowadzone przez agencję Median nie uwzględniają koalicji wyborczych, a dotyczą poszczególnych partii politycznych.

Znaczny spadek zanotował ruch STAN. Od czerwca br. partia boryka się ze sprawą korupcyjną dotyczącą byłego wiceburmistrza Pragi – Petra Hlubučka. 15 czerwca 2022 r. policja postawiła mu zarzuty korupcji i udziału w zorganizowanej grupie przestępczej w sprawie dotyczącej zarządzania praskim przedsiębiorstwem komunikacji miejskiej. Wydarzenia te w znacznym stopniu wpłynęły na wizerunek partii, przez co w czerwcu ruch ten mógł liczyć jedynie na 4,8% głosów, co oznacza spadek o 3,7% w ciągu miesiąca. Równocześnie widoczny jest stopniowy wzrost poparcia dla Czeskiej Partii Piratów. Piraci, którzy w 2021 r. startowali wspólnie ze STAN, tworząc w wyborach parlamentarnych koalicję PirStan, cieszą się poparciem 11,8% wyborców, poprawiając swoje wyniki o 2,8% w porównaniu z badaniami sprzed miesiąca. Aktualne analizy wskazują, że powrócić do parlamentu mogłaby również Czeska Partia Socjaldemokratyczna (ČSSD), której poparcie znajduje się na poziomie 5,6%.

Podsumowanie. W aktualnych badaniach opinii publicznej w Republice Czeskiej uwidacznia się proces zmian nastrojów społecznych. Znacząco spadło zadowolenie obywateli z sytuacji politycznej w Czechach, które w porównaniu z wiosną br. zanotowało wynik o 7 punktów procentowych niższy, osiągając jedynie 14%. Równocześnie widoczny wzrost obserwuje się w przypadku niezadowolenia społecznego z sytuacji politycznej, które w ostatnich miesiącach wzrosło o 12%, osiągając 63%, i znajduje się na najwyższym poziomie od 2017 r.

Poziom niezadowolenia obywateli z sytuacji politycznej w istotnym stopniu wiąże się z zaufaniem do instytucji politycznych, w tym szczególnie do rządu. Niskie zaufanie do koalicyjnego rządu premiera Petra Fiali wynika z kryzysu energetycznego i gospodarczego, z którym Czechy borykają się od początku agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, a tym samym związane jest z pogorszeniem się sytuacji materialnej obywateli oraz niższym poczuciem bezpieczeństwa.